

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 14/2019-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. januára 2019 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Púchovským, Komenského 3, Banská Bystrica, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 3, čl. 12 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky „*postupom a rozhodnutiami Krajského súdu v Banskej Bystrici*“ a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] odmieta pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. decembra 2018 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 3, čl. 12 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 49 ústavy postupom a rozhodnutiami Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“).

Sťažovateľ ako jeden z obžalovaných v trestnej veci pre skutok v obžalobe právne kvalifikovaný ako trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1, 4 písm. a) a ods. 5 „*starý Tr. Zák.*“ v súbehu s trestným činom falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate a úradnej uzávery podľa § 176 ods. 1 a 2 písm. a) „*starý Tr. Zák.*“ v spolupáchateľstve podľa § 9 ods. 2 „*starý Tr. zák.*“ obsahlo opísal skutkový stav danej trestnej veci.

Sťažovateľ uviedol, že obžaloba bola pôvodne podaná Krajskému súdu v Košiciach, ktorý uvedenú trestnú vec vedenú pod sp. zn. 2 T 6/04 najprv postúpil Špeciálnemu súdu v Pezinku, neskôr po tom, ako mu bola Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) vec prikázaná na konanie, vo veci nariadil termín hlavného pojednávania, ktorý následne z procesných dôvodov zrušil a opätovne vec postúpil Špeciálnemu súdu v Pezinku. V dôsledku podanej sťažnosti mu vec opakovane prikázal na prejednanie najvyšší súd. Trestná vec bola na Krajskom súde v Košiciach vedená pod novou sp. zn. 5 T 1/08, ale po vznesenej námietke zaujatosti splnomocnenkyňou poškodenej strany voči sudcom Krajského súdu v Košiciach najvyšší súd uznesením sp. zn. 4 Ndt 6/2008 z 21. júla 2008 rozhodol, že túto trestnú vec podľa § 25 ods. 1 zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) odníma Krajskému súdu v Košiciach a prikazuje na konanie a rozhodnutie krajskému súdu.

V dôsledku uvedeného zdĺhavého postupu pri riešení otázky príslušnosti všeobecného súdu na konanie v danej trestnej veci a tiež aj v dôsledku následného prírpisu najvyššieho súdu sp. zn. 4 Ndt 11/2008 z 5. februára 2009 vo veci konal krajský súd v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 1/08, ktorý uznesením sp. zn. 2 T 1/2008 z 5. decembra 2013 zastavil trestné stíhanie voči všetkým obžalovaným z dôvodu, že (i) ide o extrémny prípad priet'ahov v konaní a (ii) v danej veci sa uplatňuje princíp ultima ratio.

Po zrušení predmetného uznesenia krajského súdu najvyšším súdom uznesením sp. zn. 2 Tost 5/2014 zo 4. marca 2014 krajský súd rozsudkom sp. zn. 2 T 1/2008 z 2. februára 2015 obžalovaných [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] uznal vinnými zo spolupáchateľstva trestného činu podvodu podľa § 9 ods. 2, § 250 ods. 1 a 5 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov v súbehu s trestným činom falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate a úradnej uzávery formou spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2 a § 176 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

Sťažovateľ následne podal sťažnosť ústavnému súdu, v ktorej žiadal vysloviť porušenie ním označených práv a zrušiť uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 5/2014 zo 4. marca 2014. Ústavný súd uznesením sp. zn. I. ÚS 684/2014 z 12. novembra 2014 odmietol sťažnosť sťažovateľa pre nedostatok právomoci ústavného súdu. Súčasťou uvedeného uznesenia bolo odlišné stanovisko sudcu spravodajcu, z ktorého vyplýva názor, že ústavný súd mal sťažnosti sťažovateľa vyhovieť.

Rozsudok krajského súdu z 2. februára 2015 bol uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 To 11/2015 z 24. novembra 2016 zrušený v celom rozsahu a vec vrátená krajskému súdu na konanie. Po vrátení veci krajský súd nariadil termín hlavného pojednávania na 13. apríl 2017, ktorý na základe podania obhajcu zrušil a určil nový termín hlavného pojednávania na 18. máj 2017. Hlavne pojednávanie 11. mája 2017 odročil na neurčito. Skoro až po uplynutí jedného roka, teda 16. apríla 2018 krajský súd uskutočnil hlavné pojednávanie, na ktorom procesné strany oznámili, že nenavrhujú vykonať žiadny dôkaz. Ďalšie hlavné pojednávanie sa konalo 21. mája 2018, ktoré bolo odročené na 25. jún 2018, ktoré bolo zrušené aj z dôvodu plánovanej operácie predsedu senátu a bol určený nový termín pojednávania na 8. august 2018. Toto pojednávanie bolo zrušené z dôvodu návrhu člena konajúceho senátu [REDAKOVANÉ] o jeho vylúčení z vykonávania úkonov trestného konania v danej trestnej veci, pretože v prípravnom konaní ešte v roku 1999 ako prokurátor Krajskej prokuratúry v Banskej Bystrici zamietol sťažnosť všetkých troch obvinených, teda aj sťažovateľa proti uzneseniu o vznesení obvinenia, podával návrh na vzatie všetkých troch obvinených do väzby a osobne sa zúčastnil pri rozhodovaní súdu o jeho návrhu na vzatie do

väzby. Z uvedeného dôvodu krajský súd predložil trestný spis najvyššiemu súdu na rozhodnutie o vylúčení, ktorý ho následne vrátil na ďalšie konanie bez rozhodnutia z dôvodu, že v danom prípade ide o vylúčenie daného sudcu z rozhodovania priamo zo zákona. Naposledy nariadené hlavné pojednávanie na 17. a 18. december 2018 krajský súd zrušil a odročil na neurčito.

Podľa názoru sťažovateľa krajský súd nerešpektuje zrušujúce uznesenie odvolacieho súdu z 24. novembra 2016 a v konaní sa dopustil viacerých procesných pochybení poškodzujúcich sťažovateľa. Krajský súd po vrátení veci na ďalšie konanie nezastavil trestné konanie pre extrémny prípad, čo sa týka prieťahov v konaní alebo z dôvodu ultima ratio, hoci už tak predtým sám urobil.

Sťažovateľ tiež uviedol, že prieťahy v konaní zavinené políciou, prokuratúrou a Krajským súdom v Košiciach v danej trestnej veci trvali minimálne 13 rokov, teda dvakrát dlhšie ako vo výnimočných prípadoch Európsky súd pre ľudské práva uznal za primeranú lehotu konania pred vnútroštátnymi orgánmi (šesť rokov). Ďalšie viac ako dvojročné prieťahy v tomto už aj tak extrémne dlhom trestnom konaní boli zapríčinené postupom konajúceho krajského súdu, keďže už v roku 2016 po zrušení a vrátení veci najvyšším súdom bol novým členom senátu krajského súdu [REDACTED], z dôvodu odchodu doterajšieho člena senátu [REDACTED] do dôchodku, ktorý až 6. augusta 2018 predložil návrh na svoje vylúčenie z vykonávania úkonov trestného konania. Podľa názoru sťažovateľa v súvislosti s uvedenou zmenou v zložení senátu sa s vysokou pravdepodobnosťou minimálne jeden z obžalovaných bude domáhať dodržania ustanovenia § 219 ods. 2 Trestného poriadku (starý Trestný poriadok), v zmysle ktorého ak sa zmenilo zostavenie senátu alebo ak to treba z iného dôvodu, musí byť hlavné pojednávanie vykonané znovu, a teda bude trvať na tom, aby sa dôkazy znovu vykonali. S pravdepodobnosťou hraničiacou s istotou budú procesnými stranami podané riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ako aj ústavné sťažnosti, ktoré spolu s doterajšími prieťahmi budú viacnásobne prevyšovať dĺžku konania uznanú vo výnimočných prípadoch Európskym súdom pre ľudské práva za primeranú.

Sťažovateľ zdôraznil, že je nepochybné, že tu ide o extrémny prípad priet'ahov v konaní, pretože konanie v danej trestnej veci prebieha v súčasnej dobe už viac ako 19 rokov od vznesenia obvinenia a viac ako 20 rokov od spáchania skutku, pričom priet'ahy v konaní neboli spôsobené sťažovateľom, teda došlo k hrubému porušeniu práv sťažovateľa garantovaných ústavou a dohovorom.

Trvanie konania v trestných veciach sa podľa sťažovateľa posudzuje prísnejšie ako v občianskych veciach so zreteľom na dôsledky, ktoré má takéto konanie na postavenie obvineného, jeho povesť a profesionálnu činnosť. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku trestného konania môžu jeho dôsledky nadobudnúť charakter odopretia spravodlivosti (*denegatio iustitiae*), čo vážne porušuje právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľ namietal, že žiadna faktická zložitosť konania nemôže ospravedlniť taký stav, keď sa vo veci právoplatne nerozhodne ani po uplynutí viac ako 19 rokov od vznesenia obvinenia.

V danej súvislosti sťažovateľ poukázal na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorý v rozsudku vo veci ku „*Kudla*“ formuloval niekoľko základných princípov interpretácie čl. 13 dohovoru v spojení s právom na prejednanie veci v primeranej lehote, z ktorých najdôležitejší je ten, podľa ktorého prostriedky, ktoré majú byť vo vnútroštátnom práve k dispozícii, musia byť spôsobilé buď zamedziť vzniku alebo pokračovaniu tvrdeného porušenia alebo poskytnúť osobe za každé už načaté porušenie vhodnú nápravu. Európsky súd pre ľudské práva teda dáva v zásade štátom na výber, či zvolia preventívne prostriedky nápravy alebo kompenzačné prostriedky nápravy porušenia práva na prejednanie veci v primeranej lehote (Mífsúd proti Francúzsku, rozhodnutie z 11. 9. 2002 č. 57220/00, § 17).

Sťažovateľ ďalej argumentoval, že *«v záujme poskytnutia účinnej ochrany základných práv a slobôd sťažovateľa ide o prípad hodný odlišného prístupu ústavného súdu k sťažnosti než doteraz, ktorý pripúšťa možnosť preskúmavať rozhodnutia a postup všeobecných súdov, aj keď nejde o „konečné“ rozhodnutie, resp. konanie nie je ukončené, ak ním tento súd porušil základné práva sťažovateľa. Absolútnym odmietnutím preskúmavania postupu všeobecných súdov a prípadným napravením jeho pochybenia je*

sťažovateľ vystavený porušovanie základných právach a slobôd v konaní nasledujúcom po takomto protiústavnom postupe, a to až do doby konečného rozhodnutia vo veci samej, čo je stav v právnom štáte určite neúnosný (porov. II. ÚS 105/09, II. ÚS 387/2010, III. ÚS 46/2013).

Možnosti preskúmať aj rozhodnutia prípadne postup všeobecných súdov vychádzajú z účelu samotného konania o sťažnostiach podľa článku 127 ústavy, ktorým je ochrana základných práv a slobôd jednotlivca, z ktorého rámca nesmie byť len z formálnych, formalistických dôvodov vylúčená žiadna časť konania pred všeobecným súdom, teda ani tá ktorá prebieha pred súdom a ešte bude prípadne prebiehať až do vydania meritórneho rozhodnutia.

Prípadným odmietnutím sťažností sťažovateľa ústavný súd by porušil okrem iných článkov najmä článok 13 Dohovoru.».

V nadväznosti na uvedené sťažovateľ žiada, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom takto:

„1. Základné právo [REDAKOVANÉ] podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s princípmi právneho štátu garantovanými v čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 3, čl. 12 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky postupom a rozhodnutiami Krajského súdu v Banskej Bystrici, porušené bolo.

2. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 70.000 EUR (slovom sedemdesiattisíc EUR), ktorý je povinný Krajský súd v Banskej Bystrici vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia v sume 357,70 EUR na účet jeho advokáta do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovení § 20, § 50 a § 53 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania sa ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy.

Podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania, čo osobitne platí v prípadoch, v ktorých osoby požadujúce ochranu svojich základných práv a slobôd sú zastúpené advokátom.

Podľa § 50 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť okrem všeobecných náležitostí uvedených v § 20 musí obsahovať označenie, ktoré základné práva alebo slobody sa podľa tvrdenia sťažovateľa porušili, ďalej označenie právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo

iného zásahu, ktorým sa porušili základné práva alebo slobody, a subjektu, proti ktorému sťažnosť smeruje.

Uplatnenie právomocí ústavného súdu je viazané na splnenie viacerých formálnych aj obsahových náležitostí sťažnosti. Až na zákonom presne definované výnimky je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania, pričom viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovatelia domáhajú. Ústavný súd môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovatelia domáhajú v petite svojej sťažnosti. Petit musí byť vymedzený presne, určito a zrozumiteľne (v súlade s čl. 127 ústavy a § 56 zákona o ústavnom súde), teda takým spôsobom, aby mohol byť východiskom pre rozhodnutie ústavného súdu v uvedenej veci (III. ÚS 78/02, III. ÚS 17/03, IV. ÚS 138/08).

Ústavný súd vychádzajúc z citovaného návrhu sťažovateľa na rozhodnutie o jeho sťažnosti konštatuje, že petit sťažnosti trpí viacerými nedostatkami, ktoré spôsobujú jeho neurčitosť, ako aj z časti jeho nevykonateľnosť. Sťažovateľ v petite predovšetkým neoznačil porušenie svojich práv ich slovným pomenovaním, uviedol len články ústavy, resp. dohovoru, ale nešpecifikoval konkrétne práva, ktoré mali byť podľa petitu sťažnosti porušené, hoci ide o články obsahujúce viacero práv. Ďalším podstatným nedostatkom petitu sťažnosti je absencia presného a určitého označenia konania a rozhodnutí, proti ktorým sťažnosť smeruje, keďže sťažovateľ neuviedol žiadne spisové značky napadnutého konania ani rozhodnutí, ktorými malo dôjsť k porušeniu jeho označených práv. Z obsahu sťažnosti je síce možné vydedukovať, že sťažovateľ namieta najmä porušenie svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ale súčasne nenavrhuje, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu v konkrétnom konaní konať bez zbytočných prietahov. Sťažovateľ súčasne tvrdí, že bolo porušené jeho právo zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru bližšie nešpecifikovanými rozhodnutiami krajského súdu, avšak žiadne z nich nenavrhuje zrušiť.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že sťažnosť v časti jeho petitu pôsobí nedostatočne a neurčito, vytvára priestor pre dohady a dedukcie, čo sa pri uplatnení námietky o porušení základných práv (pri zastúpení kvalifikovaným právny zástupcom)

v konaní pred ústavným súdom zásadne neakceptuje (m. m. III. ÚS 26/2012, III. ÚS 241/2013, III. ÚS 244/2014).

Ústavný súd tiež zdôrazňuje, že jeho judikatúra v otázke posudzovania náležitostí podaných sťažností sa postupne sprísňuje, a to najmä ak ide o kvalifikovane zastúpeného sťažovateľa.

Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný pri výkone advokácie dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady.

Ústavný súd pripomína, že nedostatky zákonom predpísaných náležitostí vyplývajúce z podania sťažovateľa nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (IV. ÚS 409/04, IV. ÚS 168/05). Aj v tomto ohľade naďalej zostáva v platnosti zásada „vigilantibus iura scripta sunt“, t. j. bdelym patrí právo, a to o to zvlášť, ak ide o osoby práva znalé (napr. advokáta).

Ústavný súd preto aj so zreteľom na kvalifikované právne zastúpenie sťažovateľa považoval už nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí za dostatočný dôvod na odmietnutie sťažnosti. Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nesplnenie predpísaných náležitostí.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. januára 2019